ปัญหาทางกฎหมายในการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ศึกษากรณี: ว่าด้วยการสอบสวนและจับกุมเปรียบเทียบกับเจ้าพนักงาน ป.ป.ส.

พิชิต ชัยวงศ์

การศึกษาอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปริญญา
นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
กระบวนวิชา LA 797: การศึกษาอิสระ
ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2554

คำปฏิญาณตน

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าเอกสารชิ้นนี้เป็นผลงานเขียนของข้าพเจ้า หากมหาวิทยาลัยตรวจสอบพบในภายหลังว่าเป็นเอกสารที่ลอกเลียนมาจากแหล่งใดแหล่งหนึ่ง หรือจากเอกสารของผู้อื่น รวมถึงการให้ผู้อื่นจัดทำให้ไม่ว่าจะมีค่าตอบแทนหรือไม่ก็ตาม ข้าพเจ้ายอมที่จะให้มหาวิทยาลัยเพิกถอนปริญญาบัตรของข้าพเจ้า โดยไม่ขอทักท้วงแต่ประการใด

ลงชื่อ.....

(นายพิชิต ชัยวงศ์)

ชื่อเรื่อง	ปัญหาทางกฎหมายในการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม การฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ศึกษากรณี: ว่าด้วยการสอบสวนและจับกุมเปรียบเทียบกับเจ้าพนักงาน ป.ป.ส.
ชื่อผู้เขียน	นายพิชิต ชัยวงศ์
คณะ	นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุนทร เฉลิมสันต์

มหาวิทยาลัยรามคำแหงอนุมัติให้รายงานการศึกษาอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....ผู้อำนวยการบัณฑิตศึกษา

(รองศาสตราจารย์สุขสมัย สุทธิบดี) คณะนิติศาสตร์

คณะกรรมการสอบ

.....ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุนทร เฉลิมสันต์)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุมาลี วงษ์วิฑิต)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ภูริชญา วัฒนรุ่ง)

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาอิสระนี้ได้สำเร็จบริบูรณ์ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาและความอนุเคราะห์จากท่าน ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุนทร เฉลิมสันต์ ที่กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา การศึกษาอิสระ รวมทั้งได้ให้คำแนะนำปรึกษาให้ข้อคิดเห็นตลอดมารวมถึงแนวคิดและให้ข้อสังเกตที่เป็นประโยชน์ต่อการเขียนด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. สุมาลี วงษ์วิฑิต และรองศาสตราจารย์ ดร. ภูริชญา วัฒนรุ่ง ที่กรุณาให้เกียรติรับเป็นกรรมการสอบ รวมทั้งให้คำแนะนำและข้อสังเกตอันเป็นประโยชน์ในการเขียนการศึกษาอิสระฉบับนี้เป็นอย่างมาก ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์แห่งคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงทุกท่านที่ได้บรรยายวิชาความรู้ในการศึกษาเล่าเรียนให้แก่ผู้เขียนตั้งแต่ชั้นปริญญาตรีและปริญญาโท รวมถึงข้าราชการและเจ้าหน้าที่ภาคบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงที่คอยอำนวยความสะดวกด้วยดีตลอดมาและขอขอบคุณนักศึกษาทุกๆ คน ที่ช่วยเป็นกำลังใจและสนับสนุนให้ผู้เขียนทำการศึกษาอิสระเล่มนี้จนสำเร็จ

การศึกษาอิสระเล่มนี้ หากมีคุณและประโยชน์ในทางวิชาการอยู่บ้าง ผู้เขียนขอเทิดบูชาพระคุณบิดา มารดา และคณาจารย์ที่ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาการ รวมทั้งผู้บังคับบัญชาผู้เขียนทุกท่าน ส่วนความบกพร่องของการศึกษาอิสระเล่มนี้ ผู้เขียนขอน้อมรับแต่เพียงผู้เดียว

พิชิต ชัยวงศ์

สารบัญ

หน้า

กิตติกรรมประกาศ ..... (5)

บทที่

1 บทนำ 1

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา 5

3. สมมติฐานของการศึกษา 6

4. ขอบเขตของการศึกษา 6

5. วิธีการดำเนินการศึกษา 7

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 7

2 กระบวนการยุติธรรมทางอาญา แนวคิด ทฤษฎี ความหมาย สาระสำคัญของการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 8

1. ทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา 8

1.1 แนวคิด ทฤษฎี ในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพบุคคลในเรื่องการจับ 8

1.2 ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม (crime Control Theory) 10

1.3 ทฤษฎีกระบวนการนิติธรรม (Due Process Theory) 10

2. ทฤษฎีเกี่ยวกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 12

2.1 ทฤษฎีสมคบ 12

2.2 ทฤษฎีการช่วยเหลือและสนับสนุน 12

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการสอบสวนคดีอาญา 13

2.4 แนวคิดเรื่องการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ 14

2.5 ความหมายของสิทธิและเสรีภาพ 14

บทที่ หน้า

3. สาระสำคัญเกี่ยวกับกฎหมายป้องกันและปราบปราม
การฟอกเงิน 16
3.1 ความหมายของการฟอกเงิน 16
3.2 แนวคิดเกี่ยวกับกฎหมายป้องกันและปราบปราม
การฟอกเงิน 20
3.3 เจตนารมณ์ในการบัญญัติ พระราชบัญญัติการป้องกัน
และปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 21
3.4 แหล่งที่มาของเงินที่จะทำการฟอก 23
3.5 ขั้นตอนการฟอกเงิน 24
3.6 รูปแบบและวิธีการฟอกเงิน 25
3.7 ความเป็นมาของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม
การฟอกเงิน 26
3.8 กำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา 28
3.8.1 กำหนดความผิดมูลฐาน 30
3.8.2 มาตรการในการลงโทษ 32
3 กฎหมายที่เกี่ยวกับการจับกุมและสอบสวนผู้กระทำความผิด 34
1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 35
1.1 การจับตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 36
1.2 การสอบสวนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 36
2. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา 37
2.1 ผู้มีอำนาจจับ 38
2.2 การจับโดยมีหมายจับ 44
2.3 การจับโดยไม่มีหมายจับ 46
2.4 ข้อจำกัดในการจับ 52
2.5 วิธีปฏิบัติในการจับ 57

บทที่ หน้า

2.6 การควบคุม 59

2.7 อำนาจสอบสวนของพนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา 60

3. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 64

3.1 ผู้มีอำนาจจับ 67

3.2 การจับโดยมีหมายจับ 69

3.3 การจับโดยไม่มีหมายจับ 72

3.4 ข้อจำกัดในการจับ 73

3.5 วิธีปฏิบัติในการจับ 75

3.6 การควบคุม 77

3.7 อำนาจสอบสวนของเจ้าพนักงาน ปปง. 77

4. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 79

4.1 การจับบุคคลที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด 85

4.2 การสอบสวนผู้ต้องหาที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด 87

5. การจับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายต่างประเทศ 90

5.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา 90

5.2 ประเทศฝรั่งเศส 92

6. การสอบสวนและการดำเนินคดีความผิดฐานฟอกเงิน ในต่างประเทศ 94

6.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา 94

6.2 ประเทศฝรั่งเศส 95

4 วิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาเกี่ยวกับอำนาจการจับกุมและสวบสวน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กับเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. 97

1. ปัญหาอำนาจการจับกุมผู้กระทำความผิดตามกฎหมายฟอกเงิน 97

บทที่ หน้า

2. ปัญหาอำนาจการสอบสวนผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน 104

3. เปรียบเทียบอำนาจการจับและสอบสวนของ
เจ้าพนักงาน ปปง. กับ ป.ป.ส. 108

5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ 110

1. บทสรุป 110

2. ข้อเสนอแนะ 115

บรรณานุกรม 119

ประวัติผู้เขียน 123

บทที่ 1
บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันปัญหาอาชญากรรมไม่ได้เกิดขึ้นภายในประเทศใดประเทศหนึ่งหรือกระทำโดยบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หากแต่เป็นปัญหาอาชญากรรมได้ขยายตัวเข้าไปในประเทศต่าง ๆ เป็นเครือข่ายเดียวกันและได้มีการพัฒนารูปแบบเป็นกระบวนการที่เรียกว่าองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ เช่น การค้ามนุษย์ การฟอกเงิน การค้ายาเสพติดเป็นต้น ซึ่งล้วนแต่มีผลประโยชน์มหาศาลเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งการกระทำความผิดในลักษณะที่เป็นองค์กรหรือเป็นเครือข่ายได้เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากและมีความซับซ้อนทำให้ยากต่อการป้องกันและปราบปราม ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่มีผลต่อการดำรงอยู่และการเจริญเติบโตของเหล่าอาชญากรหรือองค์กรอาชญากรรม คือเงินทุนหมุนเวียนที่ใช้ในการปกปิดการกระทำความผิด ทำให้ยากต่อการปราบปรามต่อเจ้าหน้าที่รัฐ เงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมักจะถูกเพ็งเล็งหรือถูกติดตามตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ บรรดาอาชญากรจึงหาวิธีการปกปิดซ่อนเร้นทรัพย์สินนั้น ในขณะเดียวกันก็จะนำเงินนั้นไปใช้ดำเนินการหาผลประโยชน์ตอบแทนให้ได้ผลประโยชน์สูงสุดด้วยวิธีการทางธุรกิจทั้งด้านที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย

ประเทศไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาการฟอกเงินที่มีผลต่อความเรียบร้อยในสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ และเห็นว่ามาตรการทางกฎหมายที่มีอยู่ไม่สามารถจัดการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดได้ จึงได้มีการตรา พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดมาตรการทางกฎหมายทั้งมาตรการทางอาญา มาตรการทางแพ่ง มาตรการทางอาญาได้บัญญัติการกระทำหรืองดเว้นการกระทำซึ่งกฎหมายบัญญัติไว้เป็นความผิดหากฝ่าฝืนย่อมมีบทลงโทษ จึงเป็นการพิจารณาเกี่ยวกับตัวบุคคล ส่วนมาตรการทางแพ่งเป็นการ

ดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินโดยมีการร้องให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน โดยการพิจารณาการได้ทรัพย์สินนั้นมาของผู้ครอบครองชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

อย่างไรก็ตามในส่วนของการบังคับใช้มาตรการทางอาญาของเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือพนักงานฝ่ายปกครองยังไม่ค่อยมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร โดยเหตุที่ความผิดฐานฟอกเงินเป็นความผิดอาญาที่มีลักษณะเฉพาะและแตกต่างจากความผิดอาญาโดยทั่วไปหลายประการเช่น ความผิดฐานฟอกเงินเป็นความผิดที่ไม่มีผู้เสียหาย หรือเป็นความผิดที่เอกชนไม่ใช่ผู้เสียหายโดยเฉพาะ นอกจากนี้ความผิดฐานฟอกเงินจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อมีการกระทำความผิดมูลฐานเกิดขึ้นก่อนและผู้กระทำความผิดนำเงินหรือทรัพย์สินจากการกระทำความผิดมูลฐานมาจำหน่าย จ่าย โอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินไปโดยมีมูลเหตุจูงใจในการกระทำความผิด คือ เพื่อซุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินไม่ว่าก่อน ขณะ หรือหลังการกระทำความผิดมิให้ต้องรับโทษ หรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือ เพื่อปกปิด หรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ทำให้บางกรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือพนักงานฝ่ายปกครองผู้มีอำนาจมักจะไม่เข้าใจถึงความแตกต่างนี้ทำให้มีการใช้อำนาจไม่ถูกต้อง

สำหรับปัญหาอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ การฟอกเงิน นับเป็นปัญหาใหญ่ที่ส่งผลต่อความมั่นคงของประเทศ เพราะเงินสกปรกเหล่านี้เป็นเงินมูลค่ามหาศาลที่อาชญากรนำมาใช้เป็นทุนในการประกอบอาชญากรรม เมื่อประเทศไทยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามอาชญาการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ตลอดระยะเวลา 10 กว่าปีที่ผ่านมา อาชญากรทางเศรษฐกิจต่างได้พัฒนารูปแบบการฟอกเงินให้มีความหลากหลาย และสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น อาชญากรโดยส่วนใหญ่เรียนรู้การดำเนินคดีความผิดฐานฟอกเงิน จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติการณ์เพื่อหลบเลี่ยงความผิด ประกอบกับปัจจุบันยังมีปัญหาที่เหตุให้การดำเนินคดีมีความล่าช้าและไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรเนื่องจากกฎหมายที่ใช้ในปัจจุบันมิได้ให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพเนื่องจากอำนาจในการบังคับใช้กฎหมายของพนักงานเจ้าหน้าที่มีอยู่อย่าง